

N:o 11.

Ank. till Riksd. Kansli d. 17 Febr. 1872, kl. 10 f. m.

Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 1) Utlåtande N:o 1, i anledning af väckt motion om krigsundervisning i skolorna samt obligatorisk vapenöfning för ynglingar, från 15 års ålder tills de inträdt i beväringensåldern.

Till Utskottets behandling har blifvit öfverlemnad en inom Andra Kammarerna af Herr *P. Tjernlund* väckt motion (N:o 171), i hvilken framhålles vigten af att hvarje gosse i skolorna undervisas i exercis; att alla ynglingar efter fyllda 15 år och intill dess de inträda i beväringensåldern hvarje Söndag under sommarmånaderna underkastas obligatorisk vapenöfning; att söndagsskolor inrättas, der ynglingarne kunna inhemta de militärkunskaper, som i underofficers- och korporalskolorna meddelas; samt att en söcknedag i hvarje månad, under den vackra årstiden, af ynglingarne egnas åt målskjutning — hvarefter motionären föreslår: att Riksdagen ville till Kongl. Maj:t ingå med begäran, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета förslag angående införande af vapenöfningar i alla offentliga skolor samt ynglingars öfvande i exercis och vapnets bruk, ifrån det de fyllt 15 år till dess de inträda i beväringensåldern.

Utskottet, som tagit motionen i noggrannt öfvervägande, instämmer till fullo i den numera allmänna åsigten om nyttan af förberedande krigsundervisning i skolorna och är ense med motionären om önskvärdheten af allmän vapenöfning och målskjutning för ynglingar, som lemnat skolan. I afseende på vissa i motionen uttalade bestämmelser är dock Utskottet af skiljaktig mening och i följd deraf afven angående skrifvelsen till Kongl. Maj:t.

Bih. till Riksd. Prot. 1872. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 7 Häft.

Genom nådiga cirkuläret af den 23 Mars 1870, med anledning af ett extra statsanslag å 20,000 riksdaler, som 1869 års Riksdag för år 1870 ställt till Kongl. Maj:ts disposition, för utsträckning af krigsbildningen vid rikets offentliga skolor och undervisningsverk, är militärundervisningen i de offentliga skolorna redan anbefalld. Visserligen gäller den *direkta* föreskriften derom endast elementarläroverken, men då cirkuläret derjemte säger, att vid folkskolelärareseminarierna för manliga elever krigsundervisning skall meddelas, så måste väl detsamma innebära, att, i den mån lämpliga lärarekrafter från seminarierna erhållas, krigsundervisning äfven vid folkskolorna skall blifva obligatorisk. Utskottet anser derföre att — åtminstone för närvarande — anledning icke förefinnes för Riksdagen att derom göra någon förnyad underdånig anhållan.

Motionärens förslag om obligatorisk vapenöfning för ynglingar, ifrån 15 års ålder intill dess de inträda uti beväringensåldern, tilltror sig Utskottet icke att under nuvarande förhållanden kunna tillstyrka. Utskottet befarar nemligen, att det icke blott skulle blifva svårt att nu erhålla medel till bestridande af den betydliga kostnaden för instruktörer och gevär m. m. åt mer än hundra tusen ynglingar, utan ock näst intill omöjligt att på ett tillfredsställande sätt göra den obligatoriska föreskriften gällande. Utan punktlig inställelse och utan den noggrannaste uppmärksamhet och ordning vid öfningsmöten, begränsade till en eller tvänne timmars tid, kunde hela den välmenta anordningen så förfelas, att ynglingarne i stället för att undervisas i soldatens pligter lärde sig sjelfsväld och odygd. Genom att göra vapenöfningen till ett arbete på Söndagen, som är den idoge arbetarens berättigade och väl behöfliga hvilodag, äfventyrade man derjemte, att denna obligatoriska söndagsexercis, långt ifrån att tända håg för militäröfningar, kunde emot desamma väcka leda och harm.

Icke heller kan Utskottet understödja motionärens förslag om inrättande af militära söndagsskolor för teoretisk undervisning. Af förut anförda skäl anser Utskottet äfven här en obligatorisk föreskrift olämplig. Krigsbildningen i skolorna kan ej heller ännu hafva väckt den fosterlandskänsla eller lust att dugliggöra sig för fäderneslandets försvar, att ynglingar i allmänhet äro så benägne för frivillig krigsundervisning, att gagnet af dylika söndagsskolor uppvägte kostnaden för desamma. Detta förslag såväl som det nyssnämnda, om ock nu icke verkställbara, synas dock innebära framtidstankar väl värda att taga vara på.

Ehuru Utskottet angående nu anförda punkter icke kunnat tillstyrka hvad motionären föreslagit, är Utskottet dock öfverens med honom ifråga om frivilliga skjutöfningars anordnande inom hvarje kommun någon viss dag i månaden. Kostnaden för skjutbanorna blefve jemförelsevis icke stor. Det behöfliga antalet gevär vore äfven jemförelsevis obetydligt. Till instruktörer blefve det icke nödvändigt att använda endast militärer, hvilka i åtskilliga landsorter icke finnas att tillgå. Dertill kommer, efter hvad erfarenheten i andra länder visat, att målskjutningar, särdeles när de uppmuntras medelst premier, alltid väcka ungdomens intresse, hvarföre man

bör kunna antaga, att äfven hos oss ynglingar af alla stånd skulle deltaga i dessa vapenöfningar. I likhet med motionären anser Utskottet, att just ynglingåldern är den fördelaktigaste tiden att börja daningen af en god skytt. Likaså blefve det onckligen till allmänt gagn, om beväringenynglingen, innan han inträdde i ledet, ej blott som skolgosse inhemtat de första grunderna för rekrytbildningen, utan ock som yngling erhållit någon öfning i målskjutning. Beväringsexercisen vunno derigenom en högre fulländning och skulle i och med detsamma omfattas med varmare intresse än hvad nu kan vara fallet.

På grund af hvad härmed blifvit anfördt anser sig Utskottet värdsamt böra hemställa:

att Riksdagen i underdånig skrifvelse ville anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i nådigt öfvervägande i hvad mån öfningar i målskjutning inom kommunerna må kunna anordnas samt till en kommande Riksdag derom aflåta nådigt förslag.

Stockholm den 16 Februari 1872.

På Utskottets vägnar:

A. Adlersparre.

Vid beslutets fattande var Herr *S. G. v. Geijer* af sjukdom förhindrad att vara närvarande.
